

A. V E S A L I U S

FACULTEIT GENEESKUNDE - PERMANENTE VORMING

AFGIFTEKANTOOR 3000 LEUVEN 1 - 26STE JAARGANG - NR. 2, JUNI 2014 - P3A9092 - DRIEMAANDELIJKS APR-MEI-JUNI

VERENIGING VAN DE ALUMNI VAN DE
FACULTEIT GENEESKUNDE VAN DE KU LEUVEN - ALFAGEN

HERESTRAAT 49 - 3000 LEUVEN

KU LEUVEN

Inhoud

VOORWOORD	75
EDITORIAAL	76
NIEUWS VAN ALFAGEN	
Si non e vero	79
Vesalius in het Leuvens stadhuis	80
Lidmaatschap 2014	81
Ereleden	81
7de Lenteconcert	83
Het Anatomisch Theater van prof. Rega in de kijker	84
Ledendag/Studiedag	86
NIEUWS VAN DE FACULTEIT	
Prof. dr. Dirk Timmerman ontvangt prijs Inbev-Baillet Latour 2014	88
Viering Jos Knapen	90
MEDICA	
Verkorte visietekst kandidaat praesidium '14-'15	92
BMW	
Dr. Kim De Keersmaecker	96
KUNST, CULTUUR EN REIZEN	
ACCO stelt voor	98
Boekbesprekingen	101
ANDREAS VESALIUS	
Het Andreas Vesaliusjaar 2014-2015	102
De Parijse beeldhouwer Charles Anfrie (1833-1905): een coda; gevolgd door twee overzichtstabellen over 'Vesalius in de kunst'	102
Bij het 500ste geboortejaar van Andreas Vesalius eert bpost de grondlegger van de moderne anatomie met vijf nieuwe postzegels ...	106
Puntdicht over J.B. Van Helmont	109
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	
Met een Leuvense delegatie Tandheelkunde in Kinshasa	110
PhD dr. Thérèse Biselele: Perinatale Asphyxie in Kinshasa	112
NIEUWS UIT UZ LEUVEN	
Vooruitstrevende nieuwe afdeling neonatologie	114
4000e niertransplantatie: uitdagingen sterk geëvolueerd	117
PROGRAMMA'S PERMANENTE VORMING	
Pentalfaprogramma: eerste semester 2014-2015	120
Studiedag 'Intimiteit en seksualiteit in de zorg voor ouderen'	122

Voorwoord

De viering van het 100ste lustrum van de geboortedag van A. Vesalius houdt ons wel echt helemaal in de ban.

De officiële viering, onder de deskundige organisatorische leiding van KU[N]ST Leuven, start op woensdag 1 oktober 2014 met een academische zitting in Aula Pieter De Somer gevolgd door de opening van de prestigieuze tentoonstelling in het M-Museum. Dit stadsbrede project omvat verder heel wat lezingen, symposia, stadswandelingen en diverse dans - muziek - en beeldende kunst activiteiten. De afsluiting is voorzien op 18 januari 2015. Maar ALFAGEN en Farmaleuven zijn natuurlijk reeds lang met de voorbereiding van deze viering bezig en hebben ook al menig aandachtstrekker opgezet. Hierover brengen en brachten wij regelmatig verslag over in het tijdschrift.

De ontvangst van de rector in het **heropende Anatomisch Theater**, met overhandiging van de Vesaliuspenning, de Vesaliusplaquette en vooral de schitterende Nederlandse vertaling van de Fabrica, was zeker al een eerste hoogtepunt.

Via onze **ledendag van zaterdag** leden inmiddels de kans om gen over de concrete viering. campus St-Rafaël gaf alvast komen gaat. De opening in de Kruidtuin door onze op vrijdag 4 juli is gende stap.

17 mei 2014 gaven wij onze uitgebreid informatie te krij- De rondleiding op de stads- een eerste indruk van wat van de bijzondere opstelling collegae van Farmaleuven een belangrijke volgende

En zo gaat haast heel wat bij de Vesaliusviering verslagen van activiteiten lijk ook weer mee.

ons tijdschrift over al komt kijken. De gewone en vieringen gaan natuur-

Maar er is zelfs meer. Wij stelden een bijzondere editie van ons tijdschrift samen om nog meer aandacht voor Vesalius te krijgen en om zoveel mogelijk Alumni bij het project te betrekken. Wij hopen dat jullie in grote aantallen naar

Leuven afzakken om aan de diverse activiteiten deel te nemen. En zoals u duidelijk merkt is enige **financiële hulp** nog steeds meer dan welkom.

Nog veel lees- en kijkgenot!

Em. prof. dr. C. Geens
Voorzitter ALFAGEN

Editoriaal

De arts als manager

Arts - manager

Meer dan ooit wordt de noodzaak duidelijk dat artsen die op het terrein aan het werk gaan, weten wat management binnen de eigen praktijk en binnen het beleid van de gezondheidszorg betekent. Of je nu een eenvoudige huisartsenpraktijk runt, een groepspraktijk aanstuurt, in een polikliniek werkt, een ziekenhuisdienst leidt of zelf met het beleid van de zorg in diverse facetten bezig bent, een doorgedreven kennis van **gezondheidszorgmanagement** op micro- of op macroniveau is een strikte noodzaak geworden voor alle artsen.

Nog al te vaak denken artsen dat bezig zijn met management werk voor anderen is omdat zij al meer dan voldoende werk hebben met de eigen klinische praktijk. Nog erger is, dat heel wat collegae na enkele jaren praktijk menen dat zij, niet gehinderd door eigen opleiding ter zake, ook best goede managers binnen de gezondheidszorg zijn. Maar op het terrein moeten zij zich dan meten met degelijk opgeleide managers die binnen een ziekenhuis, vanuit de verzekeringssector of via het gezondheidsbeleid, de bakens uitzetten en zo de pseudo-arts-manager binnen de kortste keren voor schut zetten.

Net zoals velen onder ons dachten, dat wij geboren specialisten in 'de arts-patiënt- communicatie' waren en hiervoor helemaal geen opleiding behoeften, zo vergaat het de arts-manager die zonder opleiding ter zake geen schijn van kans maakt. Wij kijken nu even na wat de huidige opleiding met dit thema doet en sporen nadien alle collegae aan om met veel zorg werk te maken van het beroep arts-manager.

De opleiding

Gelukkig hebben onze faculteiten en opleiders al lang ingezien dat naast medische deskundigheid en wetenschappelijk bezig zijn, ook de **managementfunctie** een belangrijk element uitmaakt van het professioneel bezig zijn.

Zo omvat de opleiding reeds in de bachelorfasen volgende doelstellingen:

- Medische deskundigheid
- Communicatie
- Samenwerken
- Management
- Gezondheidspromotie
- Wetenschappelijk onderzoek
- Professioneel bezig zijn

Niet dom dus om alvast vanaf de **eerste opleidingsjaren** niet alleen aandacht te schenken aan werkorganisatie, crisisbeleid, respect voor patiënten en ethische regelgeving maar ook aan milieu en patiëntveiligheid.

Tijdens **de masterfase** wordt dit verder vertaald naar doelgerichte werkplanning, omgaan met patiëntengegevens volgens de meeste actuele technologie en dito regelgeving, met aandacht voor alle socio-economische gegevens en diverse aspecten van kwaliteitszorg. Het behoort aan de opleiding om al deze aspecten steeds opnieuw te valoriseren en aan te passen aan de nieuwste ontwikkelingen.

Het beroep

Maar wat gebeurt er na de basisopleiding en welke stimulansen of hulp krijgen de collegae tijdens hun verdere carrièreontwikkeling? Gelukkig biedt onze opleiding een master in 'ziekenhuismanagement' aan waarbij ook het gezondheidsbeleid meer in de focus komt. Jammer natuurlijk dat men zich vooral tot ziekenhuisartsen richt, want veel van de aangeboden onderwerpen zijn ook bijzondere nuttig voor de extra-murale sector!

Hier heeft het **ACHG** van onze faculteit een mooie inspanning geleverd met het exclusieve werk over '**Praktijkmanagement voor de huisarts**'. Er werd grondig onderzoekswerk geleverd inzake de organisatie en het beheer van de moderne huisartsenpraktijk. Helaas staat de huisartsenpraktijk nogal in het middelpunt en komt de samenwerking binnen de totale gezondheidszorg nog te weinig aan bod. De basisgezondheidszorg bevat zoveel meer dan de huis-

artsgeneeskunde, maar ook de concrete clustervorming op het terrein tussen diverse praktijken binnen een grotere regio, is een moderne vorm van praktijkmanagement.

Een bijzonder goed verhaal brengt ook het **UZ Leuven** met haar **jaarverslag 2013 'Innovatie onderscheidt ons'**, schrijft gedelegeerd bestuurder van UZ Leuven prof. M. Decramer. En inderdaad, dit is het kernwoord van de arts-manager. Wanneer wij als arts ook leiding willen geven, dan moeten wij niet alleen bewijs leveren van kennis en visie, maar ook achter een duidelijke missie durven staan. Dit jaarverslag, dat op een zeer frisse, open en erg demonstratieve wijze het verhaal van 12 maanden UZ Leuven brengt, bewijst als het ware hoe belangrijk het is voor de arts, om naast medische deskundigheid, wetenschappelijk onderzoek, communicatieve en nog zoveel andere bekwaamheden ook een goed manager te zijn.

Eigenlijk zouden deze presentaties van ACHG en UZ Leuven 2013 verplichte leerstof moeten zijn, zowel voor de basisarts als voor het verwerven van accrediteringspunten tijdens de vervolgopleiding.

Artsen die menen dat gezondheidszorgmanagement voor anders-deskundigen is, hebben het verkeerd voor en worden vroeg of laat op een zijspoor gezet.

De toekomst

Nu moeten al deze artsen-managers ook veel meer met elkaar gaan praten: zowel binnen het eigen ziekenhuis, tussen diverse ziekenhuissites, met de regionale gezondheidsdienst en verantwoordelijken; er is dus hoge nood aan samspraak. En of het nu gaat over kwaliteitszorg, over gezondheidseconomie en besparing, over het tekort aan huisartsen of over de zorg voor de kansarmen, steeds opnieuw is de behoefte aan deskundigheid en visie, aan cijfers en plannen, aan vele goede wil en originaliteit erg groot. Laat ons in deze manier van werken, ons van anderen onderscheiden en onze visie en missie in deze kwestie verder uittekenen. Praktijk- en gezondheidsmanagement maken een wezenlijk deel uit van onze artsenfunctie. Het valt dan ook te betreuren dat in heel wat gezondheidszorgorganen een nijpend gebrek bestaat aan artsen met verregaande kennis van bedrijfsmanagement.

Em. prof. dr. C. Geens
Voorzitter ALFAGEN

Nieuws van Alfagen

Si non e vero

De Steen der Wijzen

Bodemsaneringsbedrijven kunnen met fierheid terugblikken op hun verwezenlijkingen: zij ontdekten *de steen der wijzen*. Eeuwenlang hebben de alchemisten gezocht naar die steen die lood in goud kan veranderen.

Wanneer de bodem van uw perceel verontreinigd is door lood, wordt de grond afgegraven en weggevoerd. De grond wordt dan elders* gestort en de factuur naar u gestuurd. Lood veranderde in goud.

* op een door bevoegd gezag aangewezen locatie. Die site kan later gesaneerd worden op dezelfde wijze.

Em. prof. dr. Luc Missotten

Vesalius in het Leuvens stadhuis

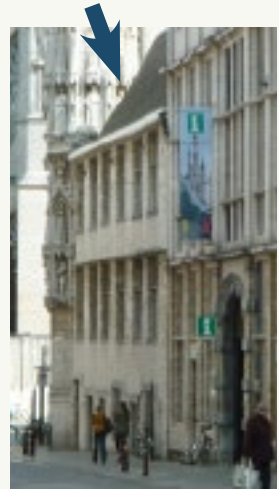
Honderdnegenenveertig beelden sieren de gevels van het Leuvens stadhuis. Vesalius staat er bij, maar merkwaardig genoeg staat zijn beeld aan de achtergevel van het stadhuis en is zo goed als onzichtbaar voor de wandelaar.

Vanuit de Naamsestraat ziet men alleen het hoofd (zie pijl op de foto) uitsteken boven het dak van de Conserverij.

Dichterbij komen helpt niet. Wat achteruitgaan tot aan de hoek van de universiteitshal toont iets meer van het beeld (als men een verrekijker gebruikt). Wanneer de wandelaar via het stadsinformatie-kantoor naar het binnenplein van het stadhuis (het Vrijthof) stapt, in de hoop daar Vesalius beter te zien, is eraan voor de moeite: hier is het beeld volledig onttrokken aan het zicht. De enige plaats van waaruit men het beeld goed kan zien, is via een raam in de traphal van de achterbouw, dat uitgeeft op de achtergevel van het stadhuis. Vesalius staat op de tweede verdieping in een nis waar de achtergevel de hoektoren raakt. Ook hier is het aangeraden een verrekijker mee te brengen.

Het is een zeer mooi beeld. Het gelaat lijkt goed op zijn portret op het titelblad van zijn *Fabrica*. Hij ziet er ernstig uit. In zijn linkerhand houdt hij een schedel, de wijsvinger van de rechterhand raakt het voorhoofd aan. Het geeft mij de indruk dat hij aan het stadsbestuur wilde zeggen: "Je moet een beetje getikt zijn om mij hier aan de achterzijde ...".

Met dank aan Herman Verbruggen en Omer Steeno. De tweede figuur is ontleend aan: Het Leuvens Stadhuis, beeldschoon I. Jaarboek van de geschiedkundige Kring voor Leuven en omgeving. XXXVIII

Em. prof. dr. Luc Missotten

Lidmaatschap 2014

Tijdens de jaarlijkse ledendag konden wij melden dat het goed gaat met ons ledenaantal, maar dat het altijd wel nog wat meer mag zijn. Zeker in dit 'Vesaliusjaar' verwachten wij een extra inspanning van onze Alumni om in ruim aantal hun bijdrage te regelen.

Kijk maar naar de ereleden/steunende leden die dit jaar hun aantal zagen verdubbelen, veel dank trouwens daarvoor!

Afgestudeerden van de Faculteit Geneeskunde zijn bij ons lid-voor-het-leven, maar er is wel een kleine voorwaarde aan dit volwaardig lidmaatschap verbonden. De verstandigsten onder onze leden hebben het intussen begrepen en stortten de jaarlijkse bijdrage voor het lidmaatschap ruim op tijd.

Wie de zaak nog niet klaarde, vragen wij vriendelijk, maar met aandacht, om zich in regel te stellen. Wie nu nog in gebreke zou blijven, mist niet enkel de volgende nummers van het A. Vesaliustijdschrift, maar verliest ook snel het globale overzicht op de komende vieringsactiviteiten en maakt geen aanspraak op de belangrijke reductie die wij voor onze leden voorbehouden.

Steeds hartelijk welkom bij ALFAGEN

Em. prof. dr. C. Geens

Mede namens het ALFAGEN bestuur

Ereleden 2014

Dokter	AGTEN	Clement
Dokter	BIESBROUCK	Maurits
Dokter	BOULPAEP	Emile
Dokter	BROECKAERT	Luc
Dokter	DE PAEP	Jan
Dokter	DE WITTE	Elisabeth
Dokter	DEPUYDT	Paul
Dokter	DEROOVER	Marc

Dokter	FLORE	Hubert
Dokter	FLOUR	Maria
Em. prof. dr.	GEENS	Chris
Dokter	GEUSENS	Pieter
Dokter	GOES	Frank
Dokter	HEYLEN	Stefaan
Em. prof. dr.	JAEKEN	Jaak
Prof. dr.	KNOCKAERT	Daniel
Dokter	LEONARD	André
Prof. dr.	MENTEN	Joannes
Dokter	NIETVELT	Gustaaf
Em. prof. dr.	VAN DE WERF	Frans
Prof. dr.	VAN HOOTEGEM	Philippe
Dokter	VANDER DONCK	Paul
Dokter	VANSTEENKISTE	Maria
Dokter	VERHOEVEN	Eric
Prof. dr.	VERSLYPE	Chris

Een bijzonder dankwoord gaat naar onze groeiende groep ereleden die jaarlijks hun erelidbijdrage (€ 150) storten. ALFAGEN kan dankzij deze Alumni een aantal activiteiten steunen en opzetten. Ereleden worden daarom door ALFAGEN als echte VIP's behandeld en kunnen rekenen op bijzondere aandacht en zorg bij diverse activiteiten. De geüpdatete namenlijst kan u steeds vinden op: www.vesaliusonline.be. Nieuwe ereleden zijn natuurlijk nog altijd meer dan welkom!

Tijdens het Vesaliusjaar ontvangt u als erelid van 2014 een unieke Vesaliusmedaille

7de Lenteconcert (23 maart 2014)

ALFAGEN zonder een 'Lenteconcert' tijdens de maand maart? Wij kunnen het ons haast niet meer voorstellen. In de beginjaren van het lenteconcert maakten wij dankbaar gebruik van de gezellige Aula Pieter De Somer, maar nu we de grote aula op Gasthuisberg binnen handbereik hebben is de keuze vlug gemaakt.

Veel van de aanwezigen zijn sinds jaren trouwe genodigden en zij vinden de weg probleemloos, zelfs ondanks de aanhoudende wegenwerken rondom de 'Berg van gezondheidswetenschappen'.

Wel was het beperkt aantal concertgangers dit jaar een minpunt. Aan het programma kan het zeker niet gelegen hebben, want met pianist **Luc Devos** hadden wij een uitstekend en voornaam artiest binnengehaald, goed bekend met het Leuvens huis en een waarborg voor hoge kwaliteit. Zijn persoonlijke keuze om violiste **Jolente De Maeyer** erbij te hebben, vonden wij al even geslaagd en beide optredens konden ons en het publiek dan ook zeer bekoren.

Misschien hebben wij onze genodigden al te snel verwend? Hoe dan ook, het werd weer een prachtig concert, met alles erop en eraan. Getuigen hiervan zijn de mooie foto's van onze huisfotograaf, die aantonen dat de

Luc De Vos

Jolente De Maeyer

An Cornelis, vice-voorzitter ALFAGEN

sfeer er goed inzat en het 'après-concert'-gebeuren haast even belangrijk is als de uitvoering zelf.

Schrijf nu de datum maar op voor volgend jaar: zondag 1 maart 2015. De artiesten verklappen wij u nog niet, maar zij zullen zeker iedereen bekoren!

Em. prof. dr. C. Geens
Voorzitter ALFAGEN

Het Anatomisch Theater van prof. Rega in de kijker (15 mei 2014)

A.Vesalius 100ste lustrum van zijn geboortedag

Langzaam maar zeker moeten alle Alumni van de KU Leuven nu weten, dat onze meest beroemde Alumnus dit jaar gevierd wordt. Omdat de wereldberoemde anatoom slechts 50 jaar oud werd, vieren wij dit jaar zowel zijn 500ste geboortedag als zijn 450ste sterfdag.

De officiële viering, met een stadsbreed aanbod van de meest diverse activiteiten, start pas op **1 oktober 2014** met een prestigieuze openingsavond in Aula Pieter De Somer en vervolgens in het M-museum, waar ook de tentoonstelling 'Lijf en Leden' is opgezet.

Maar in samenspraak met de organisatie KU[N]ST Leuven, wenste ALFAGEN samen met Farmaleuven reeds een kleine voorafname te doen op de officiële start, door het bijzonder mooie, unieke en met zorg opgefriste Anatomisch Theater onder de aandacht te brengen van de universiteit, de stad, de alumni en ook de media.

En zo gebeurde het ook. De vijftig zorgvuldig uitgekozen genodigden (meer mensen mogen er op één moment niet binnen) zijn helemaal niet be-

Dr. Maurits Biesbrouck

Prof. dr. Ph. Van Hootegem
en em. prof. dr. P. Broos

Massief bronzen medaillon door meester-medailleur P. Huybrechts

Nederlandstalige en Latijnse versie van de 'Fabrica'

Rector Torfs en em. prof. dr. Missotten

Denise Vandevort,
Schepen van Cultuur

drogen uitgekomen. Het rectoraat, de faculteit, de stad, KU[N]ST Leuven, Farmaleuven en ook de pers waren alle ruim vertegenwoordigd.

De rector zelf kon de geschenken, die hij uit de hand van professor Missotten mocht ontvangen, bijzonder waarderen. Zeg nu zelf: een medaille van A.Vesalius, een bronzen plaquette en ten slotte de Nederlandse vertaling van de 'Fabrica' van A.Vesalius, van de hand van collega M. Biesbrouck, men zou voor minder jaloers zijn.

Natuurlijk waren er ook veel leden van het bestuur van de faculteiten en de KU Leuven naast vertegenwoordigers van de stad en de kunstwereld, de pers en heel wat Alumni aanwezig. Zoals men kon merken heeft de pers reeds uitgebreid aandacht aan deze opening besteed.

Em. prof. dr. C. Geens
Voorzitter ALFAGEN

Ledendag/Studiedag (17 mei 2014)

Voor onze jaarlijkse ledendag daalden wij dit jaar van onze *gasthuisberg* af om te verzamelen in de **stadscampus St-Rafaël**. Vooral de meer gevorderden in leeftijd ontdekten met enige weemoed de oude site waar zij hun opleiding genoten. Tijdens het statutaire deel van de dag brachten wij verslag uit over verleden, heden en toekomst van de ALFAGEN-werking. De geachte vergadering oordeelde dat het goed was en zo kreeg het bestuur vlot ontheffing van de opdracht.

Voor deel twee, dat doorging in het aloude auditorium AZC, deden wij beroep op niemand minder dan **em. prof. Jan Peers**, de bouwheer, ontwerper en architect van GHB. Deze man kon als een historicus haarfijn de geschiedenis van de UZ Leuven uit de doeken doen, van in de vroege middeleeuwen tot over het 2de millennium.

Em. prof. dr. Jan Peers

Collega **Wim Tambeur**, één van zijn opvolgers binnen het bestuur van GHB en nu operationeel directeur aldaar, had voor ons een heel verhaal over hoe het nu verder moet met de stadscampus. Maar hij nam ook de tijd om even mee te geven hoe de gezondheidszorg in Vlaanderen zich verder moet ontplooiën in een nauw samengaan van de intra- en extramurale sector. Deze reeds goed uitgewerkte visie wordt wel niet door iedereen gedeeld, maar is wel erg innovatief en degelijk uitgewerkt

Dr. Wim Tambeur

Tot slot kwam **professor Geert Vanpaemel**, de curator van de Vesaliustentoonstelling in het M-Museum aan het woord. Hij gaf ons niet alleen inzage in alle geplande manifestaties en activiteiten van het Vesaliusproject maar kon ons daarenboven *geruststellen* met zijn uitspraak, dat alles voor meer dan 95% klaarstaat voor de startdatum van 1 oktober 2014.

Prof. Geert Vanpaemel

Tot slot van de ledendag hielden wij nog de proclamatie van de laureaat van de prijs '**Alumnus van het Jaar**'.

*Alumnus van het Jaar 2014,
Em. prof. dr. Désiré Collen*

*Alumnus van het Jaar 2013,
Dr. Philippe Gillis*

Em. prof. dr. Désiré Collen leek een zeer tevreden winnaar. Hij was bovendien zeer hartelijk naar ALFAGEN en de Faculteit Geneeskunde voor de toekenning van deze prijs. Na het wandelbuffet namen de dappersten onder de Galliërs, en dat waren er nog velen, enthousiast deel aan een uitgebreide wandeling doorheen de oude stadscampus; van de Kruidtuin over Anatomische Theaters tot het Museum HistarUZ en het tandheelkundig labo.

Voorwaar, het was een drukke maar zeer boeiende en aangename ledendag, met dank aan het ALFAGEN-personeel en de mensen van het HistarUZ die samen zorgden voor een piekfijn verloop.

Em. prof. dr. C. Geens Voorzitter ALFAGEN

Zuster Pierre-Paule Directrice Verpleging (1971)

Ingebruikname van de Kraamkliniek (1936)

Nieuws van de faculteit

Prof. dr. Dirk Timmerman ontvangt prijs Inbev-Baillet Latour 2014

Prof. Dirk Timmerman ontving op 23 april 2014 de klinische prijs **InBev-Baillet Latour 2014** uit handen van Koningin Mathilde. Deze prijs wordt jaarlijks toegekend aan onderzoekers, die met hun werk een belangrijke bijdrage leveren op het vlak van de klinische wetenschap.

Dirk Timmerman is alumnus van de Faculteit Geneeskunde aan de KU Leuven. Hij is staflid Verloskunde en Gynaecologie in UZ Leuven en buitengewoon hoogleraar KU Leuven. In 1997 nam hij contact op met prof. Joos Vandewalle na het volgen van diens les voor de XXI eeuw over artificiële neurale netwerken. Dit was het begin van een jarenlange en intense samenwerking tussen artsen en ingenieurs van het departement ESAT aan de KU Leuven. Samen met de onderzoeksgroepen van prof. Sabine Van Huffel en prof. Bart De Moor werden talrijke innovatieve computermodellen ontwikkeld, die de medische diagnostiek ondersteunen en die tevens de

Prof. dr. Dirk Timmerman

basis vormden voor 12 afgelegde doctoraten bij de Groep Wetenschappen en Technologie en bij de Groep Biomedische Wetenschappen van de KU Leuven. Nadien volgde een disseminatie van deze technologie naar andere medische toepassingen (o.a. neonatologie, endocrinologie, intensieve geneeskunde, genetica en oncologie). Na hun doctoraatsverdediging namen een aantal van deze onderzoekers een onderzoeksproject op aan de KU Leuven, Universiteit Gent, Vlaams Instituut voor Biotechnologie (VIB), Institut Bordet, Stanford University, Broad Institute MIT en Harvard, University of California, San Francisco en Genentech.

In 1998 richtte Dirk Timmerman de International Ovarian Tumor Analysis (IOTA) groep op die momenteel meer dan 40 centra omvat en die tot doel heeft de diagnose van ovariumtumoren te verbeteren met behulp van computermodellen. Deze groep onderzoekers omvat gynaecologen, radiologen, klinisch biologen, oncologen, burgerlijk ingenieurs, biostatistici, wiskundigen en psychologen. De IOTA consensus publicatie 'Terms, definitions and measurements' (Timmerman et al, Ultrasound Obstet Gynecol 2000) is momenteel het enige internationaal erkende standaardprotocol om ovariumtumoren preoperatief te beoordelen.

Het bekroonde werk omvat klinisch wetenschappelijk onderzoek waarbij medische problemen bij patiënten gedefinieerd en gekwantificeerd worden om daaruit betrouwbare diagnostische modellen te deduceren, die de patiëntenzorg verbeteren en die bovendien reeds een aantal internationale klinische richtlijnen fundamenteel gewijzigd hebben.

Ovariumtumoren (IOTA)

Voor de diagnose en het optimaal beleid bij patiënten met ovariumtumoren werden door Dirk Timmerman vanaf 1999 internationale IOTA-studies opgestart, waarbij tijdens de eerste drie fasen 6 000 vrouwen met een ovariumtumor bestudeerd werden. In samenwerking met ingenieurs en medische statistici werden vernieuwende mathematische modellen ontworpen en nadien extern gevalideerd in andere centra. Tenslotte werden gebruiksvriendelijke mobiele apps vrij ter beschikking gesteld van alle artsen. Een recent gepubliceerde systemische review en meta-analyse toonde aan dat de IOTA-modellen de hoogste betrouwbaarheid hebben van alle testen om preoperatief kwaadaardige van goedaardige tumoren te onderscheiden. De nieuwste modellen kunnen bovendien een onderscheid maken tussen goedaardige gezwellen en borderline tumoren, stadium 1 ovariumcarcinoom, gevorderd ovariumcarcinoom en metastatische tumoren in het ovarium. In de huidige fase 5 van de IOTA-studie werden opnieuw reeds meer dan 5 000 patiënten met een ovariumtumor geïnccludeerd. Hierbij worden asymptomatische tumoren met een benigne aspect conservatief opgevolgd om nutteloze heelkundige ingrepen zoveel mogelijk te beperken.

Vroege zwangerschap

Naast eenmaking van de nomenclatuur tussen de VS en Europa werden samen met prof. Tom Bourne en prof. Ben Van Calster betrouwbare algoritmen

ontwikkeld op basis van de gegevens bekomen bij meer dan 5 000 vrouwen met buitenbaarmoederlijke zwangerschappen, miskramen of zwangerschappen met ongekende lokalisatie. Gebaseerd op deze studies werden de richtlijnen voor correcte diagnose van miskraam recent gewijzigd (Royal College of Obstetricians and Gynaecologists 2011 en Doubilet et al. New England Journal of Medicine 2013) en werd recent een internationale consensustekst gepubliceerd.

Endometriumpathologie (IETA)

Tenslotte werden 3 000 patiënten met endometriumkanker of abnormale uteriene bloedingen bestudeerd in de IETA-studie (International Endometrial Tumor Analysis), die gecoördineerd wordt samen met dr. Thierry Van den Bosch (UZ Leuven en H. Hartziekenhuis Tienen). Samen met Arnaud Installé en prof. Bart De Moor werd binnen IETA de 'Clinical Data Miner' ontwikkeld, een volledig nieuw systeem voor data collectie van alle soorten klinische studies waarin 'machine learning' vervat zit. Dit systeem optimaliseert datacollectie, kwaliteitscontrole, interobserver variabiliteitsstudies, data management, studietoecoördinatie en statistische analyse.

Dirk Timmerman is auteur van ongeveer 300 publicaties in internationale wetenschappelijke tijdschriften en gaf meer dan 400 presentaties op internationale congressen. Sinds 2008 is hij lid van de Medische Raad UZ Leuven. Hij is voorzitter van het Klinisch Onderzoeksfonds UZ Leuven en voorzitter van de Vlaamse Vereniging voor Echografie.

Zijn voornaamste interessegebied omvat de gynaecologische echografie, vroege zwangerschap en miskraam, evenals opsporing en screening van gynaecologische kankers.

Prof. dr. Dirk Timmerman

Viering Jos Knapen (28 februari 2014)

Wie, onder de nu nog actieve collegae die aan de faculteit geneeskunde van de KU Leuven afstudeerden, zou Jos Knapen niet kennen? Deze immer jongensachtige Alumnus van de 'Faculteit Rechten' bracht heel zijn professionele carrière, van meer dan drie decennia lang, door binnen de Faculteit Geneeskunde. Alhoewel Jos het haat dat zijn eigen persoon in de belangstelling staat, heeft men hem in de faculteit toch kunnen strikken voor een kleine viering, die is uitgegroeid tot een heel bijzondere en merkwaardige samenkomst.

Anouk Desmet, Jos Knapen en prof. dr. Chantal Mathieu

Jos Knapen

En zenuwachtig dat Jos was! Ik kan het weten, want ik stapte de lange weg met hem mee van het secretariaat tot aan de verre cafetaria van O&N IV alwaar overjaarse decanen, oud-rectoren, pedels en ander facultair en universitair gezelschap Jos er nog eens goed tussen namen.

Het werd dus een erg mooi feest, zoals er eerder nooit een is geweest op Gasthuisberg. Ondanks het beperkt aantal uitnodigingen werd de zaal in O&N IV overspoeld door een niet aflatende horde van hoofdzakelijk oud-gedienden van de faculteit, onder de leiding van heel wat oud-decanen, die de immer stappende, zingende en zwanzende faculteitssecretaris nog eens van dichtbij wilden zien en misschien zelfs aanraken of tegen de borst drukken.

Zo zie je maar dat ook de Faculteit Geneeskunde een erg warm hart heeft voor mensen met inzet die, zonder aanzien des persoons, honderden, ja duizenden studenten, docenten en professoren hebben geholpen doorheen het eindeloze labyrint van regels en wetten van de medische opleidingen aan de KU Leuven.

Paul Meersmans (pedel)

Het werd dus een gedenkwaardig feest met toespraken, lofbetuigingen, leuke herinneringen, bloemen, drank en geschenken, en vooral een aangename losse sfeer.

Kortom, het moet niet altijd wetenschap zijn die de 'Gasthuisberg' in vervoe-ring brengt.

Maar wij zullen allen ons "smidje, dat de ganse dag in zijn smidse zong, bij iedere stap en trap", hartsgrondig missen.

Dank Jos voor alles en nog veel meer !

Em. prof. dr. C. Geens

Mede namens het ALFAGEN bestuur

Medica

Verkorte visietekst kandidaat praesidium '14-'15

Algemeen

Medica is de grootste kring van Vlaanderen, daarom is het vaak moeilijk om iedereen bij haar werking te betrekken. Volgend jaar willen wij echter inzetten op het Medicagevoel: elk lid moet zich betrokken voelen, Medica moet er voor iedereen zijn. Om in deze opzet te slagen organiseren we uiteraard allerlei activiteiten, zijn er vele fora waarop de student zijn mening kan geven en zijn er vele diensten die wij aan onze studenten bieden. Wij willen het enthousiasme dat we zelf ervaren binnen deze familie doen afstralen op iedereen. Medica moet en zal weer een kring zijn voor en door elke student Biomedische Wetenschappen en Geneeskunde!

De toekomst van de verschillende pijlers binnen onze werking wordt hier kort gegeven:

Sociaal/BeMSA

De werking is er omdat veel studenten geneeskunde of bmw studeren vanuit de motivatie om mensen te helpen. Activiteiten die volgend jaar worden ge-

organiseerd zullen dit thema dragen en tegemoet komen in behoeften van de student en de werkgroep leden.

Volgend jaar zal de werkgroep zich dan ook richten tot de student en deze actief betrekken zowel in de agenda van de activiteiten als de activiteiten zelf. Het nut en doel van WG Sociaal zullen duidelijker worden gecommuniceerd en ook de relatie tot BeMSA/IFMSA en diens mogelijkheden. Daarnaast zullen succesvolle activiteiten terugkomen zoals de week van sociaal, de jaarlijkse debatten, Dr. House en zal er ruimte zijn voor nieuwe successen.

Onderwijs geneeskunde

De functies onderwijs bestaan uit de vertegenwoordiging van studenten in de faculteit en studentengroeperingen. We proberen er samen met alle betrokken partijen een oplossing te zoeken voor problemen en te werken aan een betere opleiding.

Enkele van de werkpunten van onderwijs geneeskunde is dat we dit jaar de communicatie vanuit de faculteit willen verbeteren, de problemen met stages aankaarten, opvolging van de overgang van 7 naar 6 en de werkpunten naar aanleiding van de visitatie. Naast deze lokale werkpunten hebben we ook vertegenwoordiging op hoger niveau. Het opbreken van de contingentering waar heel wat sprake over was, blijft een sluimerend gevaar voor de kwaliteit van ons onderwijs.

Dit alles kan natuurlijk niet van één persoon komen. Onderwijs-vertegenwoordiging is een collectief gebeuren, waar iedereen inspraak krijgt. We werken samen binnen Medica, de faculteit, universiteit en zelfs met andere universiteiten.

Onderwijs biomedische wetenschappen

Één van de zaken waar we volgend jaar zeker mee aan de slag zullen gaan is het opvolgen en waar mogelijk realiseren van de adviezen van de visitatiecommissie. Daarnaast zullen we in samenspraak met de faculteit mogelijke structurele hervormingen binnen de bachelor bekijken. Zo is het de bedoeling het biomedisch aspect van de opleiding al eerder te laten verschijnen.

Een ander, zeer belangrijk punt is de opvolging van de nieuwe masters die volgend jaar voor het eerst van start zullen gaan. Het is noodzakelijk dat deze nauw opgevolgd worden.

Verder willen we de communicatie tussen de studenten en de Werkgroep Onderwijs verbeteren door gebruik te maken van sociale media.

Enkele kleinere zaken waar wij ons ook mee zullen bezig houden is de opvolging van huidige problematiek rond bepaalde vakken, motiveren van deelname aan de Maand van de Toekomst en het werven van nieuwe leden. Dit laatste om nog beter beeld te krijgen van de meningen van de studenten.

Cursusdienst

Elk jaar doet het CSD-team zijn uiterste best om het voor elke medicaner zo makkelijk en spoedig mogelijk boeken en eventuele andere materialen te bemachtigen. Dit is een trend die ik zeker ook dit jaar van plan ben om verder te zetten.

Fundamenteel wil ik twee grote zaken aanpakken naar volgend jaar toe. Ten eerste: meer en makkelijker terug te vinden informatie naar de student toe wat betreft boeken, reservaties en verkopen. Ten tweede: snellere verkopen met minder lange wachtrijen.

WG interne werking

Het komende jaar willen we het intern reglement van Medica eens grondig onder de loep nemen. Verder willen we ons engageren om grondig na te denken over wat onze leden van Medica verwachten en met deze verwachtingen iets doen. Tot slot willen we de medewerkerspool nog uitbouwen en aantrekkelijker maken.

Ontspanning

Sport

De werkgroep staat niet alleen paraat op de vele sportevenementen die Medica organiseert, maar zit ook boordevol nieuwe ideeën die het geheel enkel maar sterker tot zijn recht zullen doen komen. Doorheen het jaar houden wij ons bezig met vele evenementen zoals de Interfacultaire bekercompetities (voetbal, volleybal, basketbal, ...) alsook de interne jarencompetities (IJC), studentenmarathon, Beer pong, dansinitiaties, Wednesday Sportsfever, Spartacus Run en nog veel meer.

Het grootste sportevenement van Leuven, de 24-urenloop, is echter waar wij ons als werkgroep en als Medica in zijn geheel achterzetten om ons zo naar

andere kringen toe te profileren. Dit is hét moment waar wij kunnen laten zien wie de echte vedettes zijn, wie de grootste kring van Leuven is. Dum spiro, spero! Wij dromen, hopen en kunnen geschiedenis schrijven!

Cultuur

Wat er zeker en vast zit aan te komen is een cultuurreis! We gaan ons best doen om er een memorabele reis van te maken waarbij we ook de culturele kant van de bestemming leren kennen. Verder zullen er ook leuke activiteiten in het teken van cultuur worden georganiseerd, enkele vaste waarden zullen terugkeren en we gaan ons best doen om er ook wat nieuwe aan toe te voegen.

Feest

De Openings-TD in het 1ste semester is jaarlijks een succes, dit concept verder uitwerken is ons doel.

Cantussen is een traditie die al zo lang meegaat van toen de dieren nog konden spreken (en zingen), daarom organiseren we volgend jaar weer een memorabele cantusweek! Naast een cantusweek willen we ook nog een feestweek organiseren in het tweede semester om iedereen te kunnen aansporen tot een danspasje. Graag zouden we dit willen doen in samenwerking met enkele andere kringen om de muren tussen de verschillende richtingen te doorbreken.

WG PR

Deze WG is vorig jaar voor het eerst opgericht. Er waren een paar punten die aan verbetering toe waren. Zo bleek de WG te groot te zijn, waardoor de communicatie stroef liep. Dit wordt opgelost door dit jaar een werkgroep op te stellen met 1 hoofdverantwoordelijke, ondersteund door 2 vice's.

Vorig jaar werd een stabiele financiële bodem gelegd. Het zal dit jaar onze taak zijn om deze te onderhouden en verder uit te bouwen. Graag zouden we ook de banden met VGK nog meer versterken en nieuwe banden opbouwen met andere universiteiten. Er is ook het plan ontstaan om alles meer te centraliseren. Iedere WG zal voor sponsoring langs PR moeten. Hierdoor krijgen we een beter en professionelere werking van onze vereniging zowel voor het heden als de toekomst.

Victor Mazereel
Lid Kernraad Medica Praesidium 2013-2014

BMW

Dr. Kim De Keersmaecker

Kim De Keersmaecker, de eerste afgestudeerde van de opleiding Biomedische Wetenschappen benoemd in het BOFZAP kader.

Dr. Kim De Keersmaecker werd dit academiejaar benoemd tot BOFZAP docent in het Departement Oncologie. Prof. K. De Keersmaecker dus. Dat is uitstekend nieuws voor het Departement Oncologie, de Groep Biomedische Wetenschappen, de KU Leuven en uiteraard Kim zelf. Deze benoeming heeft ook een bijzonder aspect: Kim is de eerste afgestudeerde van de opleiding Biomedische Wetenschappen aan onze Faculteit Geneeskunde die in het BOFZAP kader van onderzoeks-professoren benoemd wordt. Dat is de reden waarom mij gevraagd werd om hier in dit tijdschrift enige aandacht aan te besteden, wat ik bijzonder graag doe.

De opleiding Biomedische Wetenschappen werd aan de Faculteit opgericht in 1999 onder verantwoordelijkheid van professor W. Stalmans als programmadirecteur. Kim startte in 2000 en behoort dus tot de eerste afgestudeerden van de Biomedische Wetenschappen. De opleiding werd verder uitgebouwd tot de succesvolle opleiding die we nu kennen door achtereenvolgens de programmadirecteuren professor Bart De Strooper en professor Chantal Mathieu. Van bij aanvang werd de opleiding gepositioneerd als een bachelor- en masteropleiding gericht op wetenschappelijk onderzoek ten dienste van de geneeskunde. Naast het feit dat de opleiding Biomedische Wetenschappen is uitgegroeid tot een 5-jarige opleiding met bijna 800 studenten, is de toekenning van een BOFZAP mandaat aan Kim een mooie illustratie voor het behalen van de doelstelling van de opleiding.

Kim startte haar bacheloropleiding in 2000. In het academiejaar 2001-2002 was ze zo student van het vak Humane Moleculaire Genetica, dat ik doceer in het tweede bachelorjaar. Reeds tijdens de lessen viel Kim op als een briljante, gedreven studente, wat tijdens het examen bevestigd werd. Die kwaliteiten waren zo opvallend, dat ik een mentale notitie 'absoluut verder volgen' maakte. Het deed me dan ook veel plezier dat Kim in 2003 mijn laboratorium binnenstapte, op zoek naar een onderwerp voor haar masterthesis. Het werd een

onderzoek in het domein van de moleculaire genetica van verstandelijke beperking onder de directe supervisie van professor Guy Froyen. Kim studeerde in 2004 af met de grootste onderscheiding.

In 2004 startte Kim een doctoraatsonderzoek in het domein van de moleculaire genetica van acute T-cel leukemie met professor Jan Cools als promotor. Na het behalen van haar doctorstitel in 2008 vertrok Kim voor twee jaar naar het Institute for Cancer Research aan de Columbia University in New York, waar ze in hetzelfde domein onderzoek verrichtte in de onderzoekseenheid van professor A. Ferrando. In 2010 werd Kim postdoctoraal onderzoeker in de onderzoekseenheid van professor Jan Cools in het VIB Onderzoekscentrum voor Ontstaansmechanismen van Ziekten. In sinds 2012 is Kim onafhankelijk onderzoekster in dat VIB departement. In lijn met haar talent en inzet heeft Kim een belangrijk aantal betekenisvolle publicaties in het onderzoeksdomein. In 2008 kreeg Kim de Albert Van Dyck prijs voor leukemieonderzoek 2005 - 2007 van de Koninklijke Academie voor Geneeskunde, België, in 2013 ontving Kim de Prijs van de Onderzoeksraad van de KU Leuven in de Biomedische Wetenschappen.

Het onderzoek van Kim richt zich op de studie van de rol die verworven genetische defecten spelen in het ontstaan en de ontwikkeling van tumoren. Hierbij worden specifiek defecten in het ribosoom onderzocht. De aanleiding is de ontdekking van moleculaire defecten in twee ribosomale genen in acute T-cel leukemieën (K. De Keersmaecker et al. *Nat. Genet*, 45,186-90, 2013). De algemene hypothese is dat dergelijke ribosomale defecten een rol spelen in meerdere kankertypes. Belangrijke onderzoeksvragen zijn dan ook wat het spectrum is van deze defecten in tumoren en wat het moleculair mechanisme is van hun bijdrage aan tumorvorming. De derde belangrijke onderzoeksvraag is of deze defecten een doelwit kunnen vormen voor nieuwe, specifieke therapieën. Methodologisch steunt dit onderzoek sterk op de nieuwe technologieën die toelaten de volledige sequentie te bepalen van het genoom van (individuele) tumorcellen 'next generation sequencing', bioinformatica en celbiologie.

Het concept, dat ribosomale defecten die tijdens het leven verworven worden, een bijdrage kunnen leveren aan tumorigenese, is nieuw. De originaliteit en kwaliteit van het onderzoeksprogramma werd dan ook erkend door de European Research Council (ERC) met de toekenning van een zeer prestigieuze 'ERC Starting Grant'.

Zowel de onderzoeksvragen als hun translationeel karakter illustreren perfect de doelstellingen van de opleiding Biomedische Wetenschappen. Wij wensen Kim dan ook alle succes bij de verdere ontwikkeling van dit onderzoek en van haar loopbaan.

Peter Marynen
Departement Menselijke Erfelijkheid
KU Leuven

Kunst en cultuur

ACCO stelt voor

acco Medical
The professional's choice for all medical publications
www.accomedical.be

DSM-5: Handboek voor de classificatie van psychische stoornissen -paperback

Nederlandse vertaling van Diagnostic and
Statistical Manual of Mental Disorders 5th Edition

Auteurs: APA, Hengeveld M.W.
Uitgever: Boom Uitgeverij
ISBN: 9789089532220
Pagina's: 988
Publicatiedatum: april 2014
Normale prijs: € 112.95
Aanbieding (-5%): € 107.30

De nieuwe editie van de Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, de DSM-5, is het resultaat van een wereldwijd debat tussen honderden psychiaters en experts. Meer dan tien jaar lang werkten zij aan deze toonaangevende publicatie, en opvolger van de DSM-IV(-TR). Voor het eerst wordt nu het complete handboek in het Nederlands vertaald. De DSM-5 is een standaardwerk dat psychische stoornissen definieert en classificeert. Het biedt een systematische onderverdeling van psychische stoornissen, van de meest voorkomende tot de zeldzaamste, met alle bijbehorende criteria.

Praktijkmanagement voor de huisarts

Auteurs: Schoenmakers B., De Lepeleire J., Aertgeerts B.

Uitgever: Acco

ISBN: 9789033493515

Pagina's: 200

Publicatiedatum: april 2014

Normale prijs: € 35

Aanbieding (-15%): € 29,75

Dit boek wil geen kant-en-klaar antwoord geven omdat er voor de noden van een huisartsenpraktijk geen *one size fits all* bestaat. Het geeft wel een uiteenzetting van het beslisproces en de contextuele voorwaarden ter voorbereiding en fundering van een goed praktijkbeheer, en koppelt die aan de bestaande modaliteiten. Het is immers niet voldoende om te weten met wie u als huisarts gaat samenwerken maar wel hoe u dit voorbereidt, welke opties u neemt, hoe u dit verantwoordt, ... Dit boek helpt huisartsen die krijtlijnen uit te zetten en de architectuur van een goed praktijkmanagement te schetsen. De sterkte van het boek ligt in het gegeven dat de auteurs bijna allen actieve huisartsen zijn met een belangrijke expertise in het domein van praktijkmanagement. Een aantal van hen is door professionele activiteiten betrokken bij het huisartsgeneeskundig actieterrein.

S.O.S. Slaap

Auteur: Verbraecken J.

Uitgever: Houtekiet

ISBN: 9789089242884

Pagina's: 134

Publicatiedatum: maart 2014

Normale prijs: € 17,90

Aanbieding (-15%): € 15,22

Niet kunnen slapen, niet wakker kunnen blijven, dag-nachtritme omkeren, slaapwandelen... een rustige slaap is geen evidentie en hoe ouder men wordt, hoe vaker men dat ondervindt. Twaalf procent van de volwassenen kampt met

slapeloosheid. Wie 's nachts wakker ligt, voelt zich overdag niet lekker, kan zich moeilijk concentreren en loopt risico op een depressie. In dit boek leest u alles over het verband tussen slaap, slaapstoornissen, gezondheid, persoonlijkheid en levensstijl. Een grenzeloos onderzoeksterrein dat zowel neurologen, longartsen, psychiaters, psychologen als biomechanici fascineert. Elk op hun terrein komen ze tot boeiende conclusies en natuurlijke behandelingen om uw slaapproblemen aan te pakken. *Johan Verbraecken (KU Leuven) & Tine Bergen*

Bestellen kan:

- Via de website www.accomedical.be
 - 'Alfagen' invullen bij 'PO number'
 - 'Pay by invoice' kiezen (om te genieten van uw korting)
- In de boekhandel, Maria-Theresiastraat 2-4
- Via mail: acco.medical@acco.be

Handboek systeemziekten

Auteur: Blockmans D.

Uitgever: Acco

ISBN: 9789033495762

Pagina's: 200

Publicatiedatum: februari 2014

Normale prijs: € 30

Aanbieding (-15%): € 25,50

Systeemziekten zijn het neusje van de zalm wat de inwendige geneeskunde betreft, in die zin dat ze vaak heel wat detectivewerk van de arts vereisen. De auteur hoopt dat dit werk, dat de wetenschappelijke kennis anno 2013 over deze ziektebeelden vulgariserend verenigt, voor jaren een hulp kan zijn voor iedereen die zich om deze patiënten bekommert. *Daniel Blockmans is buitengewoon hoogleraar aan de KU Leuven en staflid Algemeen Inwendige Geneeskunde, UZ Leuven.*

Boekbesprekingen

Handboek systeemziekten

Auteur: Blockmans D.

Uitgever: Acco

(Prijs & bijkomende info te vinden onder: 'Acco stelt voor')

Hier hebben wij een bijzonder nuttig en handig naslagwerk waar wij zonder het echt te beseffen al jaren zaten op te wachten. Het boek geeft een boeiend en ruim overzicht van heel wat relatief zeldzame en complexe aandoeningen. Het bevat twee grote delen:

1. De vasculitiden, zowel van grote, middelgrote als van kleine bloedvaten. Dit deel handelt over arteritis temporalis, polymyalgia rheumatica, de ziekte van Takayasu, maar ook over granulomatose en over de ziekte van Behçet
2. Systeemziekten zonder primaire vasculitis. Dan komen wij uit bij Lupus, ziekte van Sjogren en onder meer Sarcoïdose

Zowel clinici met ruime ervaring, doorsnee huisartsen, maar ook ManaMa-studenten en masterstudenten vinden hier hun gading. Voor geroutineerde collegae is dit werk een goede herhaling, een waakvlamcursus eigenlijk voor het moment waarop een bijzonder zeldzame aandoening het pad kruist. Voor studenten is dit een verplicht studiewerk doorheen gans de opleiding. Zelf heb ik bij lectuur van dit werk onmiddellijk tientallen patiënten voor ogen gekregen die ik in de loop van mijn reeds lange carrière voor een systeemaandoening heb opgevolgd. Ik heb het werk na eerste lectuur ook onmiddellijk doorgegeven aan de jongere collegae.

Hartelijke felicitaties voor de auteur ook, want dit lijkt haast een 'Magnum Opus' waar nog heel veel studenten en collegae gebruik kunnen van maken bij hun zoektocht naar diagnose en behandeling van minder courante aandoeningen.

Em. prof. dr. C. Geens
Voorzitter ALFAGEN

Andreas Vesalius

Het Andreas Vesaliusjaar 2014-2015

Fonds Cultureel en Historisch Erfgoed KU Leuven

ALFAGEN-leden kunnen dit initiatief steunen door een bijdrage te storten op rekening BE45 7340 1941 7789 (BIC: KREDBEBB) van Fonds Cultureel en Historisch Erfgoed KU Leuven, met de gestructureerde mededeling: +++400/0007/31781+++.

Giften vanaf 40 euro geven recht op een fiscaal attest.

Milde schenkers, die meer dan 125 euro schenken, worden opgenomen in de ALFAGEN-VESALIUSKRING.

Zij ontvangen het ereteken: de bronzen Vesaliuspenning.

Met deze gift kunnen ALFAGEN-leden de activiteiten steunen die de KU Leuven tijdens het academiejaar 2014-15 organiseert in verband met deze viering.

Bij vragen over uw gift aan KU Leuven en de fiscale aftrekbaarheid, kan u steeds terecht bij het Leuvens Universiteitsfonds (LUF): leuvensuniversiteitsfonds@kuleuven.be

Wij danken onze alumni erg hartelijk voor hun inspanningen en kijken samen uit naar het resultaat ervan.

Em. prof. dr. C. Geens

Voorzitter ALFAGEN

Mede namens Andreas Vesalius

De Parijse beeldhouwer Charles Anfrie (1833-1905): een coda: gevolgd door twee overzichtstabellen over 'Vesalius in de kunst'

Maurits Biesbrouck, Omer Steeno en Hubert Bovens

Zoals geschreven, is er over Charles Anfrie zeer weinig gekend.⁽¹⁾ Maar gelukkig wordt dit tijdschrift aandachtig gelezen. Dankzij Hubert Bovens, een collega en

1 Maurits BIESBROUCK, Omer STEENO. 'Een Vesalius-beeldje van Charles Anfrie (1833-1905)' in *A. Vesalius*, KU Leuven Faculteit Geneeskunde - Permanente Vorming, 2013, 25 (no. 4): 137-140, ill.

genealoog uit Zutendaal, kwamen wij zo belangrijke extra informatie over deze vrij onbekende kunstenaar-beeldhouwer op het spoor.

Zo werd zijn geboortefiche gevonden via de Burgerlijke Stand van Parijs, waaruit blijkt dat Charles Désiré Pierre Anfrie er geboren is in het 8ste arrondissement op 1 augustus 1833.

Zijn vader was Pierre Auguste Anfrie, geboren in Saint Martin-de-Tallevende op 21-02-1790, waar hij het beroep uitoefende van "tailleur de pierres". Hij huwde te Saint Germain-de-Tallevende op 01-07-1824 met Victoire Louise Le Pelletier, geboren in Le Mesnillard, 50315, Manche (Normandie), op 13-04-1797.⁽²⁾ Daarna trok het koppel naar Parijs. Zijn vader stierf daar in de rue Saint Ambroise n° 3 (11e Arr.) op 19-09-1865. In Paris (19e Arr.) huwde Charles op 26-07-1866, om 11h, met Marie Reine Pinçon. Bij zijn naam staat de vermelding '*sculpteur, 32 ans, ° Paris (8e Arr.) 01-08-1833*'; bij die van zijn vrouw: '*couturière, 20 ans, ° Paris (6e Arr.) 16-07-1846*'. Eén van de getuigen was zijn oudste broer Louis Auguste Anfrie, geboren in Parijs (8ste arr.) op 20 september 1826 en woonachtig 'Boulevard des filles du Calvaire n° 12'. Eigenaardig, want dezelfde akte vermeldt dat Charles toen nog "chez sa mère rue des filles du Calvaire n° 12" woonde. Op geen van beide gevels is er momenteel een herinneringsplaat te vinden. 'Boulevard' is wellicht een lapsus. Sowieso moeten moeder en zoons kort na het overlijden van hun vader verhuisd zijn naar dit nabij gelegen kwartier, aan de andere kant van het Canal Saint-Martin. Zij kregen twee dochters: Victorine Marguerite, geboren in Parijs (11de arr.) op 11 mei 1867 en Georgette Juliette, eveneens in Parijs (11de arr.) geboren op 17 december 1872, die reeds op 6 juni 1873 stierf. Hun moeder was van beroep naaister toen zij met Charles Anfrie trouwde, bij de bevalling van haar eerste dochter een korsetmaakster, en na die eerste bevalling is zij gestopt met werken. Ze moeten ook regelmatig verhuisd zijn, want bij de geboorte van hun eerste kind woonden zij op de boulevard du Prince Eugène nr. 71 en bij die van hun tweede dochtertje in de rue St Maur nr. 35.⁽³⁾

Nu hebben wij ook bijkomende gegevens van zijn leraar Eugène Antoine François Aizelin. Deze werd geboren in Parijs (11de arr.) op 8 juli 1821 en over-

2 GeneaNet site "Olivier Chatard".

3 Overlijdensakte Paris (11e Arr.), 1865, nr. 2560. De aangifte gebeurde op 20-09-1865 om 13h: "+ 19-09-1865 16u30 à son domicile rue St Ambroise n° 3 Pierre Augustin ANFRIE, sans profession, 75 ans, ° Saint Martin de Tallevende (Calvados), époux de Victorine Louise Le Pelletier, 68 ans, fils de..." Getuige was "Jean Blondel, peintre, 45 jaar, Paris, Passage d'Esly, nr.22." De akten zijn raadpleegbaar op <http://canadp-archivesenligne.paris.fr/archives_etat_civil/> Voor de dochters zie de akten 2032 van 11-05-1867 en 5781 van 17-12-1872 en 2368 van 06-06-1873.

leed op 4 maart 1902 om 19h30 bij hem thuis in de rue Gay-Lussac nr. 10. De akte vermeldt 'Eugène Antoine François AIZELIN, 80 ans, statuaire, officier de la Légion d'Honneur, officier de l'Instruction Publique, °Paris. Ses parents sont Claude Jacques Aizelin+ et Marie Louise Eugénie Delan+, veuf de Sophie Joséphine Pierrette Berger.'⁽⁴⁾

4 Akte nr. 534 van 05-03-1902, 09h.

Overzicht van de tot nu gekende Vesalius-beeldjes en bustes*

Deze tabel hoort bij het artikel: Maurits Biesbrouck, Omer Steeno. 'Een Vesalius-beeldje van Charles Anfrie (1833-1905)' in *A. Vesalius*, KU Leuven Faculteit Geneeskunde - Permanente Vorming, 2013, 25 (no. 4): 137-140, ill.

Beeldhouwer (periode)	materiaal	hoogte (in cm, zonder sokkel)	type	ref.
Anfrie, Charles (Parijs, 1833-1905)	Zamac	18	buste	1
Derudder, Isidore (ca. 1925)	Brons	46 en 76	statuette	2
Derudder, Isidore (Brussel, 1855-1943)	Brons	33	buste	3
Everaerts, Chrétien Jos. (Tienen, 1799-1868)	Terracotta (?)	?	buste	4
Geefs, Joseph (Brussel, ca. 1848)	Gips	52	statuette	5
Géminiani, Ulysse (Parijs, 1949)	Steen	120	voluit (bas-reliëf)	6
Godecharle, G. L. (Brussel, 1750-1835)	Gips	80	buste	5
Haligon, Louis (Parijs, 1863-1940)	Brons	58	statuette	2
Picault, Emile-Louis (Parijs, 1833-1915)	Brons	37	statuette	2, 5
Picault, Emile-Louis (idem)	Brons	66	statuette + sperman	7
Pollier, Pascale (Brakel-Londen) & Naeve, Richard (Manchester)	Brons	30	hoofd	8
Tinant, L. (Brussel, 1872)	Marmer	levensgroot	buste	5
Willems, Jozef (Mechelen, 1845-1910)	Brons	38	buste	9
onbekend (in Montpellier, vóór 1925)	Gips (?)	levensgroot	buste	5
onbekend (in Bazel, vóór 1925)	?	meer dan levensgrote	buste	5
onbekend (in Nice, vóór 1925)	Brons	40	statuette	5
onbekend (in Lemgo [Oostenrijk], ca. 1612)	Steen	75	buste (bas-reliëf)	5

* voor een overzicht van de gekende standbeelden van Vesalius zie: Maurits BIESBROUCK en Omer STEENO. 'The Statues of Andreas Vesalius: 'a capite ad calcem' in *Vesalius - Acta Internationalia Historiae Medicinae*, 2008, 14 (no. 2): 53-58, ill.

- 1 Maurits BIESBROUCK, Omer STEENO. 'Een Vesalius-beeldje van Charles Anfrie (1833-1905)' [A Bust of Vesalius by Charles Anfrie] in *A. Vesalius*, 2013, 25 (no. 4): 137-140, ill.
- 2 Maurits BIESBROUCK, Omer STEENO. 'Newly Discovered Bronze Statues of Vesalius' in *Vesalius - Acta Internationalia Historiae Medicinae*, 2009, 15 (no. 2): 51-58, ill.; tevens STEENO, Omer, Maurits BIESBROUCK. 'Bronzen Vesalius-beeldjes in het bezit van onze Alumni' in *A. Vesalius*, KU Leuven Faculteit Geneeskunde - Permanente Vorming, 2009, 21 (no. 4): 178-184, ill.
- 3 Luc MISSOTTEN. 'Een borstbeeld van Vesalius' in *A. Vesalius*, KU Leuven Faculteit Geneeskunde - Permanente Vorming, 2011-2012, 23 (no. 4): 173, ill.
- 4 Omer STEENO, Maurits BIESBROUCK. 'De aartslelijke Vesalius-buste op de stadhuisgevel te Tienen' in *Oost-Brabant. Heemkundig Tijdschrift voor het Hageland en Omgeving*, 2013, 50 (no. 1): 59-62, ill.
- 5 Marion Harry SPIELMANN. *The iconography of Andreas Vesalius (André Vésale) anatomist and physician 1514-1564. Paintings, pictures, engravings, illustrations, sculptures, medals. With notes critical, literary, and bibliographical.* Wellcome Historical Medical Museum. *Research Studies in Medical History* no. 3. London: John Bale, Sons and Danielsson, Ltd., 1925, xxviii, 244 pp.

- 6 Omer STEENO, Maurits BIESBROUCK. 'Een Vesalius medaillon op een faculteitsgebouw in Parijs' in *A. Vesalius*, KU Leuven Faculteit Geneeskunde - Permanente Vorming, 2010, 22 (no. 3): 122-125, ill.
- 7 Maurits BIESBROUCK, Omer STEENO. 'Een ongewoon Vesalius beeldje door Emile-Louis Picault' in *A. Vesalius*, KU Leuven Faculteit Geneeskunde - Permanente Vorming, 2010, 22 (no. 2): 79-82, ill.
- 8 Henk van NIEUWENHOVE. 'Vesalius leeft, Zakynthos leeft' in *Artsenkrant*, 2013, 2347: 34, ill.
- 9 Omer STEENO, Maurits BIESBROUCK. 'Twee Vesalius-busten van Jef Willems (1843-1910) in Glabbeek' in *A. Vesalius*, KU Leuven Faculteit Geneeskunde - Permanente Vorming, 2013, 25 (no. 2 en 3): 62-65, ill.

Overzichtstabel van de kopieën van de Vesalius-schilderijen door Hamman

Deze tabel hoort bij het artikel: Maurits Biesbrouck, Luc Missotten, Omer Steeno. 'Een Vesalius-schilderij naar E.J.C. Hamman (1819-1888) te Leuven' in *A. Vesalius*, KU Leuven Faculteit Geneeskunde - Permanente Vorming, 2012, 24 (no. 1): 20-29, ill.

Werk (s) = spiegelbeeld	kunstenaar (localisatie)	afmetingen (cm, zonder kader)	datering
<i>André Vésale</i> (olie op doek)	E.J.C. Hamman (Cornell, NY)	99,5 x 79,5	1848
Kopieën:			
litho (s)	A. Moulleron	40,5 x 32,0	1848
litho (s)	E. Milster	57 x 45	1848 of kort erna
litho, twee kleuren	J. S. Schubert	15,5 x 12,5	1848
houtgravure (s)	F. Wiesener	10,0 x 7,5	1848 of kort erna
houtgravure (s)	anoniem (in Choulant)	12,8 x 10,2	1852
variant, handgekleurd	<i>Illustrierte Welt</i>	ca. 16 x 13	1858
olie op doek	Th. Hicks (Columbia, NY)	127 x 112	1876
olie op doek	G. K. Knapp (O.H.A., NY)	103 x 82,5	ca. 1880
olie op doek (s)	anoniem (Jeruzalem)	58,5 x 47	1848 of kort erna
olie op doek (s)	anoniem (Leuven)	80 x 67	1848 of kort erna
olie op paneel (s)	T. Strautmanis (Riga)	105 x 89	1958
watervarf (s)	anoniem (Bethesda, USA)	ca. 22 x 18	ca. 1880
<i>André Vésale à Padoue en 1546</i> (olie/doek)	E.J.C. Hamman (Marseille)	139 x 97	1859
Kopieën:			
lithografie *	A. Moulleron	?	?
watervarf *	gesigneerd	49,5 x 39,5	?

(* niet gezien)

Bij het 500ste geboortjaar van Andreas Vesalius eert bpost de grondlegger van de moderne anatomie met vijf nieuwe postzegels

Identieke uitgifte door de Portugese postdiensten

Omer Steeno, Michel Deruyttere en Maurits Biesbrouck

Totnogtoe werden negen postzegels met de beeltenis van Andreas Vesalius of met illustraties uit zijn meesterwerk ('De Humani Corporis Fabrica') in zeven verschillende landen uitgegeven: België (1942, 1964, 1993), Tunesië (1958), Hongarije (1967), Transkei (1985), Djibouti (2006), Letland (2007) en de Marshall eilanden (2012).^{1,2,3}

In België gebeurde de uitgifte in 1942 in het kader van de Tuberculosebestrijding (zegel met toeslag), in 1964 werd Vesalius' overlijden in 1564 herdacht, en in 1993 de uitgave van Vesalius' meesterwerk, de *Fabrica*, 450 jaar eerder in 1543.

Dit jaar, uitgeroepen tot het Vesaliusjaar, is het 500 jaar geleden dat onze bekendste Alumnus geboren werd. In het kader van de talrijke evenementen, die opgezet worden, kon bpost niet achterwege blijven.

Bij K.B. van 17 juli 2013 (BS, 12 augustus 2013), 'houdende uitgifte van speciale postwaarden in de loop van het jaar 2014', werd bpost in art. 10 tot de uitgifte gemachtigd ('Er worden vijf speciale postzegels ter gelegenheid van de vijfhonderdste verjaardag van de geboorte van Andreas Vesalius uitgegeven').

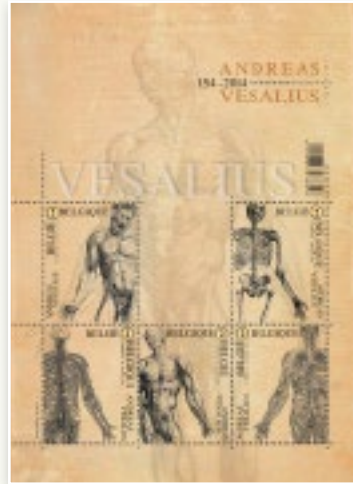

Foto 1: Het zegelvel met de vijf nieuwe postzegels uitgegeven door bpost ter gelegenheid van het 500ste geboortjaar van Andreas Vesalius.

- 1 Omer STEENO. 'Andreas Vesalius op postzegel', in *Vesaliustijdschrift* (KU Leuven, Fac. Geneeskunde, Permanente Vorming), 2005-2006 (1), 38-43. IDEM, in *Omtrent Andreas Vesalius* (Luc Missotten, Red.), Antwerpen-Apeldoorn, Garant, 2007, pp. 77-80.
- 2 Omer STEENO. 'De tweede skeletfiguur van Vesalius' Fabrica (editie 1555) op een Letse postzegel', in *A. Vesalius* (KU Leuven, Fac. Geneeskunde, Permanente Vorming), 2012, 23 (4), 174-179.
- 3 Omer STEENO, Michel Deruyttere, Guy F.P. COUTANT, Maurits BIESBROUCK. 'Vesalius geëerd op een postzegel van de Marshall eilanden', in *A. Vesalius* (KU Leuven, Fac. Geneeskunde, Permanente Vorming), 2013, 25 (1), 20-22.

Foto 2: Kris Maes uit Boortmeerbeek realiseerde het concept, de lay-out en de uitvoering van de vijf nieuwe Vesalius-postzegels voor België en Portugal.

Bpost heeft op 22 april 2014 een zegelvel uitgegeven met vijf verschillende zegels (alle met waarde '2'). Samen vormen zij een collage met details van vijf authentieke houtsneden uit Vesalius' anatomisch werk. Zij staan in een 'U'-vorm gerangschikt onderaan op het vel, dat een kopie is van de derde spierplaat, zonder het landschap. Het vel zelf is uitgewerkt als een oud perkament en de spierman erop loopt als een watermerk door in de vijf postzegels. De eerste zegel stelt een mannelijke torso voor. Deze komt niet uit de *Fabrica*, maar uit het *Epitome*, waarin deze zogenaamde 'Adam'-figuur (pagina Kv) volgt op de skeletfiguur, direct gevolgd door een vrouwelijke tegenhanger, de zogenaamde 'Eva'. Beide waren bedoeld om de buitenkant van het lichaam te tonen. De tweede postzegel geeft de romp weer van de eerste skeletfiguur uit de *Fabrica* (boek I, p. 163); de derde zegel, links onderaan, stelt de dertig zenuwparen voor die vertrekken vanuit het ruggenmerg, namelijk de tweede plaat van de ruggenmergzenuwen (boek IV, p. [332]; de vierde is een detail van de reeds vermelde derde spierman (boek II, p. 178), een herhaling in miniatuur van het ganse vel; de vijfde stelt het veneus stelsel voor (boek III, p. 268). (Foto 1)

Het concept, lay-out en uitvoering werd gerealiseerd door Kris Maes uit Boortmeerbeek. Kris Maes, met een opleiding Hoger Kunstonderwijs aan het Honim in Sint-Jans-Molenbeek, werkt als designer bij bpost sedert 1988. (Foto 2)

De vijf postzegels zijn gegraveerd door Guillaume Broux uit Bilzen. (Foto 3) Het drukprocedé bestond uit een gecombineerde raster- en staaldiepdruk. Guillaume Broux (°Tongeren,

Foto 3: Guillaume Broux uit Bilzen graveerde de vijf lichamen naar de illustraties in de *Epitome* (1538) en de eerste editie van de *Fabrica* (1543). Het drukprocedé bestond uit een gecombineerde raster- en staaldiepdruk.

Foto 4: Het zegelvel met de identieke gravures uitgegeven door de postdiensten van Portugal.

20 januari 1963), zoon van een sculpteur en fabrikant van Luikse meubelen, kreeg na zijn humaniora te Hasselt (menswetenschappen) zijn opleiding in sculptuur en wapengravure te Luik (ICIBIC, St. Laurent Instituut en Leon Mignon Instituut). Na stage te Stockholm (Zweden) bij Czeslaw Slania (beste postzegelgraveerder aller tijden) kwam hij sinds 16 januari 1995 full-time in dienst bij bpost. Hij behaalde reeds belangrijke prijzen: 'Ambassadeur' (mooiste Belgische postzegel in 2005, 2011 en 2012) en beste gegraveerde postzegel van de Europese Unie (2° prijs in 2012, 3° prijs in 2010).

Zijn Vesalius-postzegels zijn veruit de mooiste ooit. Dit komt ongetwijfeld omdat de gravures gebaseerd zijn op de originele tekeningen uit de *De Humani Corporis Fabrica*, waarin Vesalius zelf streefde naar een beschrijving van modellichamen. Bovendien appelleren veel van zijn platen, vooral de grotere, in sterke mate aan de pracht van de antieke sculpturen.^{4,5}

Via PR-manager Frans Vanderschueren van bpost werd een samenwerking met de postdiensten van Portugal gerealiseerd. Dezelfde gravures zijn gebruikt voor de uitgifte van vijf Vesalius-zegels in Portugal met een waarde resp. van 0.40, 0.60, 0.70, 0.80 en 1.00 euro . (Foto 4)

Door deze beide uitgiften bestaan er nu 19 Vesalius-postzegels uitgegeven in 9 verschillende landen.

4 Glenn HARCOURT. 'Andreas Vesalius and the Anatomy of Antique Sculpture' in *Representations 17*, Special issue The Cultural Display of the Body, Winter 1987, 28-61, ill.
5 Sachiko KUSUKAWA. *From Counterfeit to Canon: Picturing the Human Body, especially by Andreas Vesalius*, Reprint 281 from the Max-Planck Institute for the History of Science, Berlin, 2004. Tevens 'Andreas Vesalius and the canonisation of the human body - res, verba, pictura' in IDEM, *Seeing science. Image, text, and nature 1500-1800*, Princeton University, 2005, 28 pp.; zie <www.princeton.edu/~hos/Seeing%20Sciences%20Wkshp/SeeingSciencePapers/paper-kusukawa.pdf>

Puntdicht over J.B. Van Helmont

Joannes Helmontius
homo eruditius:
doctus philosophicus,
physiologicus, medicus,

astrologicus, (al)chemicus,
illustrius botanicus,
inventivus spiritus
scientiarum magicus.

Zyn 'dagheraed der geneeskonste'
omvat zyn sciëntifiecke vonste
over 'ghasse' en 'phermente'
ende plant- of dier ecksperimhente.

Waile noemden em Jean-Batist
dane ket was ne gruëten altruïst,
ei soigneidege zonder telle
d' hoengerlaaiers van Brussèlle.

Hij kreeg alras van d' inquisitie
wegens gebrek aan inhibitie
voor zijn wetenschappelijk wroeten
huisarrest en een 'gas' boete.

Em. prof. dr. Dirk Lahaye

Ontwikkelings- samenwerking

Ontwikkelingssamenwerking
Artsen & Apothekers Alumni Leuven
www.alumni-ontwikkelingssamenwerking-leuven.be

Met een Leuvense delegatie Tandheelkunde in Kinshasa

Naar aanleiding van twee doctoraten Tandheelkunde in Kinshasa, het ene van **dr. Florent Songo** (Leuvense promotor prof. Dominique Declerck) en het andere van **dr. Jean-Paul Sekele** (Leuvense promotor prof. Ignace Naert), werd een postdoctoraal samenwerkingsprogramma uitgewerkt voor de volgende jaren. De Alumnivereniging en de School voor Tandheelkunde van de KU Leuven hebben de voorbije jaren, in samenwerking met VLIR-UOS, Tandheelkunde terug op de kaart gezet en een nieuw elan gegeven. De opleiding van twee

Prof. Dominique Declerck met Congolese tandartsen in spe

Ellen Cloet en Kaat van Dromme in actie in Kisantu

Prof. Frans Vinckier en Kaat met tandarts David Bukondolo in Kisantu

professoren was hierbij een noodzakelijke voorwaarde. Het departement Odonto-Stomatologie van UNIKIN is de enige tandheelkundige school in gans Centraal-Afrika.

De bijdrage van de KU Leuven in de postdoctorale fase bestaat uit de materiele ondersteuning van een dienst voor tandheelkundige zorg bij kinderen o.l.v. Florent Songo, nu prof. Songo, en opleiding van studenten en assistenten. Hierbij werd vooral aandacht besteed aan praktijkopleiding. In dit kader werd door de Alumnivereniging en Tandheelkunde van KU Leuven een preklinisch laboratorium opgericht met 25 eenheden.

De Leuvense delegatie in Kinshasa (22 februari - 5 maart) die UNIKIN bezocht, en er conferenties gaf bestond uit: prof. Frans Vinckier, prof. Dominique Declerk, dr. Philippe Vuylsteke (stomatologie, H.Hart Roeselare en KU Leuven) en Kaat Van Dromme (tandarts KU Leuven). Stefaan Vinckier (VIB KU Leuven) sloot zich bij de tandheelkundige groep aan, en gaf een voordracht aan doctoraatsstudenten over toepassingen van nieuwe microscopische technieken in het biomedisch onderzoek.

Aansluitend bij het bezoek aan UNIKIN reisde een deel van de delegatie verder naar Kisantu, waar Ellen Cloet (Tandheelkunde Leuven) aan het werk was in het kader van het LUMOS programma 2014. Sinds twee jaar is in het Hôpital St. Luc een tandarts actief (één van de twee tandartsen in de hele Bas-Congo!). Hier wil LUMOS ook aan tandheelkundige 'capacity building' doen. Er werd een plan uitgewerkt om het tandheelkundig kabinet up-to-date te maken. De

Inauguratie van het preventief tandheelkundig centrum in Kinshasa'

klein onderdeel van zijn dagdagelijkse activiteiten. Tijdens toekomstige mis-sies zal daarom ook bijkomende opleiding gegeven worden.

voornaamste indruk die bij alle delegatieleden in Kisantu nagelaten werd, was de zware pathologie die een tandarts in Congo moet oplossen. Er zijn dagen en weken dat hij zich vooral met aangezichts-traumatologie, abscessen en tumoren moet bezighouden. Tandheelkunde in strikte zin is slechts een

Na de vele contacten, zowel in Kinshasa als Kisantu, bleef, ondanks de in-het-oog- springende ellende doorheen het land, toch een optimistische indruk na, een impressie die voornamelijk gebaseerd is op de goede wil die merkbaar is bij vele jonge Congolezen.

PhD dr. Thérèse Biselele: Perinatale Asphyxie in Kinshasa

Op 8 mei verdedigde dr. Thérèse Biselele haar doctoraatsthesis met als titel 'New Approach of Diagnosis and Therapy of Perinatal Asphyxia in the Democratic Republic of Congo' in de promotiezaal van de KU Leuven. Haar promotor in Leuven was prof. Gunnar Naulaers, haar co-promotor in Congo prof. Bruno-Paul Tady.

Dr. T. Biselele studeerde geneeskunde aan de Universiteit van Kinshasa (UNIKIN) waar ze in 1996 promoveerde. In 2002 beëindigde ze de opleiding Pediatrie aan dezelfde universiteit. Ze specialiseerde zich verder in neonatologie waarvoor een

Dr. Thérèse Biselele

Prof. Gunnar Naulaers (promotor), prof. Chris Van Geet (juryvoorzitter) en prof. Bruno-Paul Tady (co-promotor)

jaar opleiding in het Sint-Vincentiusziekenhuis te Parijs. Ze is op dit ogenblik werkleider in de Dienst Neonatologie van UNIKIN. In 2009 kwam ze in Leuven terecht dankzij een beurs van de Alumnivereniging. Vanaf 2010 kon ze aan een doctoraat werken en was ze jaarlijks in Leuven met een UNIFOS sandwichbeurs (nu het Marc Vervenne Fonds). Ook voor de finalisatie van het doctoraat speelde de Alumnivereniging een belangrijke rol. Haar doctoraat werd financieel ondersteund door de Afdeling Neonatologie van de KU Leuven, de Alumnivereniging, het Marc Vervenne Fonds en LUMOS.

Asphyxie met hypoxisch-ischemische encephalopathie (HIE) als gevolg, is één van de belangrijkste oorzaken van de hoge perinatale mortaliteit in ontwikkelingslanden. Het doel van dit doctoraal werk was een analyse te maken van de oorzaken ervan in de context van Kinshasa en een prognose te maken van de neurologische ontwikkeling van kinderen met een HIE. Hierbij werden klinische symptomen gelinkt aan elektroencefalografische afwijkingen. Er werd een begin gemaakt van therapeutische hypothermie bij kinderen met HIE.

Het uiteindelijke doel van dit werk is profylactische interventies te ontwikkelen om prenatale asphyxie zo veel mogelijk te vermijden, aangepast aan de omstandigheden in Congo.

De nieuwe doctor met de juryleden en erector Marc Vervenne

Nieuws uit UZ Leuven

Voortuitstrevende nieuwe afdeling neonatologie

De dienst neonatologie van UZ Leuven nam onlangs haar intrek in een gloednieuw gebouw. De architectuur en het design zijn volledig gebaseerd op het concept 'koesterende en ontwikkelingsondersteunende zorg' voor vroeggeborenen en baby's met een aangeboren aandoening.

Menselijk en liefhebbend

Koesterende zorg legt de nadruk op het menselijke en liefhebbende aspect in een omgeving waar spitstechnologie en medische vooruitgang centraal staan. Onderzoek toont aan dat de manier waarop prematuren worden opgevangen bepalend is voor hun levenskansen en algemene ontwikkeling.

Ook de interactie tussen ouder en kind heeft een grote impact op de ontwikkeling van deze vaak kritieke patiëntjes.

Daarom koos UZ Leuven voor de gulden middenweg tussen medische topzorg en een maximale inbreng van de ouders.

Privacy

Met de keuze voor uitsluitend individuele familiekamer op neonatale intensieve zorg is UZ Leuven een trendsetter in Europa. In drie cirkelvormige 'baaien' liggen telkens twaalf kamers rond een centrale werkzone voor artsen en verpleegkundigen.

Privacy voor ouders en hun baby's wordt verzekerd door afzonderlijke kamers, aparte ingangen voor ouders en ziekenhuispersoneel, indirecte lichtinval, knusse hoekjes, hotelkamers voor ouders en een discreet gelegen rouwkamer.

Elke kamer heeft een eigen ingang voor ouders, veel privacy en is toch goed toegankelijk voor zorgverleners vanuit de centrale werkzone.

Optimale zorgverlening

Optimale geneeskundige zorg en snelle medische interventies zijn verzekerd door onder andere de cirkelvormige structuur, die een uitstekend overzicht geeft op alle kamers. Energie-aansluitingen komen uit het plafond en monitors en infuuspompen staan op een mobiele arm.

Samenwerking

UZ Leuven werkte niet alleen met artsen, verpleegkundigen, ingenieurs en architecten aan het nieuwe concept, maar betrok ook de ouders intensief tijdens enquêtes en testfasen van de nieuwe zorgkamers.

Bron: www.uzleuven.be

4000e niertransplantatie: uitdagingen sterk geëvolueerd

Op 6 maart 2014 werd in UZ Leuven de 4000e niertransplantatie succesvol uitgevoerd. Het niertransplantatieprogramma van UZ Leuven startte in 1963 en nam na de pioniersjaren een vlucht met momenteel 120 tot 140 nieuwe

De vijfjaarsoverleving is in UZ Leuven zéér hoog, zeker gezien de afgelopen decennia de gemiddelde leeftijd van een nierreceptor sterk gestegen is.

niertransplantaties per jaar. In al die jaren zijn de uitdagingen op het vlak van receptor en donor sterk geëvolueerd.

UZ Leuven voert ongeveer een derde van alle niertransplantaties in België uit. Dit grote aantal transplantaties bepaalt mee het succes van het niertransplantatieprogramma: de vijfjaarsoverleving voor patiënten in UZ Leuven bedraagt 88 procent. Dit is hoog gezien de afgelopen drie decennia de gemiddelde leeftijd van de nierreceptor gestegen is van 38 jaar naar 54 jaar. Bovendien bedraagt de vijfjaarsoverleving van de donornier (gecorrigeerd voor overlijden van de nierontvanger) in UZ Leuven 91 procent, bij de hoogste van de wereld.

Belang van internationale registraties en benchmarking

Het succes van niertransplantatieprogramma's wordt momenteel wereldwijd getoetst aan de hand van de jaarlijkse overlevingscijfers van de patiënt en van het orgaan. Zo wordt er een inschatting gemaakt van de kwaliteit van zorg op korte en lange termijn. Gezien het toenemend orgaantekort - in België stonden in januari 2014 704 patiënten op de wachtlijst voor een niertransplantatie - zijn vooral langetermijnresultaten belangrijke parameters om op te volgen.

Prof. dr. Dirk Kuypers, diensthoofd van de dienst nefrologie, licht toe: "UZ Leuven heeft niet alleen vanaf het prille begin actief deelgenomen aan internationale registraties maar is zelf snel gestart met een jaarlijks rapport van de Leuvense resultaten."

"De vijfjaarsoverleving voor patiënten in UZ Leuven bedraagt nu 88 procent. Dit is zéér hoog gezien de afgelopen drie decennia de gemiddelde leeftijd van een nierreceptor sterk gestegen is van 38 jaar naar 54 jaar. De vijfjaarsoverleving van de donornier is met 91 procent bij de hoogste van de wereld. Ter vergelijking, in de Amerikaanse Mayo Clinic bedraagt de driejaarsoverleving van nieren afkomstig van een overleden donor 89,1 procent terwijl dit in UZ Leuven 93 procent is."

De donoruïtdaging

Sinds de jaren '80 is de gemiddelde leeftijd van nierdonoren gestegen van 30 naar 48 jaar. Dit weerspiegelt zich ook in het profiel van de hersendode donor: orgaandonoren zijn gemiddeld meer cardiovasculair belast en hebben meer frequent geassocieerde medische problemen. Deze evolutie gekop-

peld aan de sterke vraag naar organen heeft de Leuvense transplantatiespecialisten aangezet het gebruik van alternatieve typen van orgaandonatie te optimaliseren zoals orgaandonatie na circulatoire dood, orgaandonoren met 'uitgebreide criteria' en uiteraard ook levende donatie. Levende donatie wordt in België in vergelijking met de ons omringende landen wel nog weinig frequent uitgevoerd, maar het toenemend aantal donorevaluaties is een positieve ontwikkeling.

Prof. dr. Jacques Pirenne, diensthoofd abdominale transplantatiechirurgie, bevestigt: "Sinds een tweetal jaren wordt in UZ Leuven bij meer dan 50 procent van alle transplantaties gebruik gemaakt van deze alternatieve typen donoren. Voor familieleden en partners die bij levende donatie niet rechtstreeks een nier kunnen afstaan heeft UZ Leuven uitwisselingprogramma's en speciale procedures ontwikkeld - zoals bloedgroep-incompatibele transplantaties - die levende donatie toch mogelijk maken. Hierbij is een zeer nauwkeurige selectie en zorgvuldige nazorg en opvolging van donoren uiteraard cruciaal."

Receptor ouder en complexer profiel

De gemiddelde leeftijd van de nierontvanger is gestegen: meer dan 21 procent van de receptoren zijn ouder dan 65 jaar op het ogenblik van transplantatie. Het medisch profiel van de ontvanger is ook sterk veranderd: patiënten zijn niet alleen gemiddeld ouder, ze hebben meer uitgebreide hart- en bloedvatziekten, meer diabetes mellitus en geassocieerde aandoeningen van andere organen zoals lever, longen of darmen. Dit uit zich ook in het aantal gecombineerde niertransplantaties (nier samen met hart, longen, lever, pancreas en darm) die worden uitgevoerd in UZ Leuven: gemiddeld 20 per jaar.

Tussen 15 en 20 procent van alle niertransplantaties betreft een 2e, 3e of zelfs 4e overplanting. Prof. dr. Kuypers besluit: "Het niertransplantatieteam in UZ Leuven zet in op een doorgedreven gepersonaliseerde opvolging van onze patiënten. Daarnaast doen we voortdurend aan kritische wetenschappelijke toetsing van de gebruikte behandelingsmethoden. We willen zo een optimale zorgstrategie voorzien voor het gewijzigde profiel van orgaanreceptoren en gelijktijdig de bewaringstechnieken voor donororganen verbeteren."

Bron: www.uzleuven.be

Programma's

Permanente Vorming

PENTALFA

Pentalfa is het interactief postgraduaat afstandsonderwijs van de Faculteit Geneeskunde i.s.m. het Vlaams Ziekenhuisnetwerk. Zo kan u in uw eigen regio een waaier van geaccrediteerde navormingssessies volgen op donderdagavond. Iedereen is welkom, de sessies zijn gratis en er is geen voorinschrijving nodig. Hieronder vindt u alvast het aanbod voor het eerste semester van het academiejaar 2014-2015 (behoudens wijzigingen).

Pentalfaprogramma eerste semester 2014-2015

09/10/2014	Dieet bij voedselintolerantie en -allergie	Prof. dr. Martin Hiele
16/10/2014	Implementatie van het golden hour concept bij beroerte	Prof. dr. Vincent Thijs
06/11/2014	Update in de tabakologie	Prof. dr. Kristiaan Nackaerts
20/11/2014	Pediatische dermatologie: interactieve sessie	Prof. dr. Jaan Toelen
27/11/2014	Bijzondere wensen tijdens de bevalling: hoe ver mogen/moeten we gaan?	Prof. dr. Roland Devlieger
04/12/2014	Het kind met gedragsproblemen op school: samenwerking tussen eerste en tweede lijn	Prof. dr. Birgitte Schoenmakers
11/12/2014	Communicatie in het zorgproces	Prof. dr. Chantal Van Audenhove
18/12/2014	Van revalidatie tot competitieport bij hartpatiënten	Prof. dr. Hein Heidbuchel

08/01/2015	Multidisciplinaire aanpak van leverpolycystose	Prof. dr. Frederik Nevens
15/01/2015	Samenwerking bij prostaatcancer	Prof. dr. Chantal Van Audenhove
22/01/2015	Diagnostiek en behandeling van botmetastasen: een multidisciplinaire visie	Prof. dr. Michel Delforge
29/01/2015	Endocriene pathologieën bij ouderen	Prof. dr. Chantal Mathieu

Blijf op de hoogte!

Eerst en vooral is er de website: <http://www.pentalfa.be/>. Hierop vindt u informatie terug over Pentalfa als organisatie, de locaties, de interactieve app, accreditering en de inhoud van het programma. Meer informatie over de inhoud van bovenstaand programma zal in augustus gepubliceerd worden. Sessie gemist? Dan kan u de opname bekijken onder de rubriek 'Herbekijken'.

Wenst u graag per sessie een herinneringsmail te ontvangen of tweemaal per jaar per post of e-mail de brochure te ontvangen, dan kan u zich registreren via de website onder de rubriek 'Registreren'.

Gebruikt u liever sociale media om op de hoogte te blijven, dat kan ook!

Facebook: <http://www.facebook.com/kuleuven.pentalfa>

Twitter: http://www.twitter.com/KUL_Pentalfa

LinkedIn: <http://www.Linkedin.com/groups/Pentalfa-4571026>

Heeft u nog vragen of wenst u meer informatie, dan kan u ons ook via de gebruikelijke kanalen contacteren:

Adres: Pentalfa - Onderwijs en Navorsing II

Herestraat 49 bus 400 - 3000 Leuven

Telefoon: 016 33 03 69

E-mail: pentalfa@med.kuleuven.be

Studiedag 'Intimiteit en seksualiteit in de zorg voor ouderen'

Donderdag 18 september 2014
Campus Gasthuisberg, KU Leuven
Onderwijs en Navorsing 1

Situering

Ouderen koesteren - net als jongeren en mensen van middelbare leeftijd - seksuele verlangens. Een hogere leeftijd en de daarmee gepaard gaande gezondheidsproblemen maken dat ouderen hun seksualiteit soms op een andere manier beleven of uitdrukken. Wanneer iemand naar een zorgvoorziening verhuist, betekent het niet noodzakelijk dat er een einde komt aan de seksuele interesse van de zorgbehoevende oudere. Toch kunnen specifieke omgevingsfactoren het erg moeilijk maken om die interesses ook daadwerkelijk uit te drukken.

Intimiteit en seksualiteit bij geriatrische patiënten/bewoners is en blijft een gevoelig onderwerp voor veel familieleden, hulpverleners en zorgvoorzieningen. De grens tussen toelaatbaar seksueel gedrag en seksueel misbruik lijkt soms erg dun te zijn, vooral wanneer het om personen met dementie gaat.

Lieslot Mahieu doet sinds 2010 onder leiding van prof. Chris Gastmans aan het Centrum voor Biomedische Ethiek en Recht (KU Leuven) onderzoek naar het ethisch verantwoord omgaan met intimiteit en seksualiteit in de zorg voor ouderen. Op deze studiedag worden vernieuwende inzichten gepresenteerd in combinatie met een praktijkgerichte aanpak.

Voor wie?

Iedereen die de zorg voor oudere personen ter harte nemen, zoals directies, bestuurders, (huis)artsen, verpleegkundigen, zorgkundigen, paramedici, ethici, juristen, pastores, docenten uit diverse zorgopleidingen, en leden van commissies voor ethiek in intra- en extramurale zorgvoorzieningen.

Praktisch

Locatie

Campus Gasthuisberg, KU Leuven
Onderwijs en Navorsing 1
Herestraat 49, 3000 Leuven

Hoe inschrijven?

Inschrijving kan op www.zorgnetvlaanderen.be, rubriek 'Onze opleidingen' (vóór 8 september 2014).

Gelieve uw voorkeur voor de parallelsessies aan te duiden.

Na het versturen van uw inschrijvingsaanvraag ontvangt u binnen enkele dagen een bevestiging van inschrijving. Deze bevestiging bevat een factuur met een betalingstermijn van 30 dagen. Uw inschrijving is definitief na het verzenden van deze bevestiging. Annulatie van een inschrijving is kosteloos mogelijk tot 10 kalenderdagen vóór de studiedag. Nadien bent u het volledige bedrag verschuldigd.

Kostprijs

De deelnemingsprijs bedraagt 95 euro, inclusief documentatie, koffie en broodjeslunch.

Accreditering is aangevraagd.

Organisatie

Zorgnet Vlaanderen

Guimardstraat 1

1040 Brussel

Tel: 02/511.80.08

Contactpersoon: Anita Scheers

(02 507 01 66, as@zorgnetvlaanderen.be)

Centrum voor Biomedische Ethiek en Recht, KU Leuven

Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw

Vlaamse Alzheimer Liga vzw

Programma

09.15 u. Onthaal

09.45 u. Opening
Prof. Chris Gastmans (KU Leuven & Zorgnet Vlaanderen)
De heer Peter Degadt (Zorgnet Vlaanderen)

10.00 u. Hoe denken Vlaamse verpleegkundigen en zorgkundigen over seksualiteit bij ouderen die in woonzorgcentra verblijven? Resultaten van een grootschalige studie
Drs. Lieslot Mahieu (KU Leuven)

10.45 u. Pauze

11.15 u. **PARALLEL SESSIES A**

1. Grensoverschrijdend seksueel gedrag tussen zorgverleners en zorgontvangers: ontwikkelen van een instellingsbeleid
Nico De Fauw (Zorgnet Vlaanderen)
Gust Rector (Psychiatrisch ziekenhuis Broeders Alexianen, Tienen)

2. Intimiteit en seksualiteit bij thuiswonende personen met dementie: het perspectief van de familie via getuigenissen
Hilde Lamers (Vlaamse Alzheimer Liga vzw)

3. Intimiteit en seksualiteit bij ouderen in woonzorgcentra: bespreking van enkele casussen
Dr. Linus Vanlaere (GVO, Kortrijk & sTimul, Moorsele)

4. Lichamelijkheid en seksualiteit in de intramurale zorg: uitdagingen op intercultureel vlak
Prof. Yvonne Denier (Zorgnet Vlaanderen & KU Leuven)

12.15 u. Lunch

13.30 u. Hoe kunnen we ethisch verantwoord omgaan met intimiteit en seksualiteit bij personen met dementie?
Drs. Lieslot Mahieu (KU Leuven)

14.15 u. **PARALLEL SESSIES B**

5. Lichamelijke aanraking in de zorg:
kan men de juiste attitude leren?
Dr. Katrien Cornette (sTimul, Lubbeek)

6. Intimiteit en seksualiteit bij ouderen in woonzorgcentra:
perspectief van de huisarts/CRA
Prof. Jan De Lepeleire (KU Leuven)
Jurn Verschraegen (Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw)

7. Intimiteit en seksualiteit bij ouderen in de intramurale zorg:
perspectief van de psychiater
Dr. An Haekens (Psychiatrisch ziekenhuis Broeders Alexianen, Tienen)

15.15 u. Pauze

15.35 u. Over seks wanneer het niet meer mag:
seksualiteit bij ouderen breder gekaderd!?
Prof. Paul Enzlin (IFSW, KU Leuven)

16.05 u. Einde

Vereniging van Alumni van de faculteit Geneeskunde (ALFAGEN) van de KU Leuven

O&N2 – Campus Gasthuisberg – Herestraat 49 bus 400 – 3000 Leuven

Tel. +32 16 33 06 24 / +32 16 33 06 11

Email: info@vesaliusonline.be

Lidmaatschap 2014:	€ 45
Erelid:	€ 150
Afgestudeerd vóór 1973:	€ 30
Afgestudeerd in 2011, 2012 of 2013:	€ 25
Laatste fase basisopleiding arts:	GRATIS
Laatste fase BMW:	GRATIS
Werkzaam in een ontwikkelingsland:	GRATIS

Ontwikkelingshulp geneesheren en apothekers Alumni Leuven

Ontwikkelingssamenwerking
Artsen & Apothekers Alumni Leuven

O&N2 – Campus Gasthuisberg – Herestraat 49 bus 400 – 3000 Leuven

Tel. +32 16 33 06 24 / +32 16 33 06 11

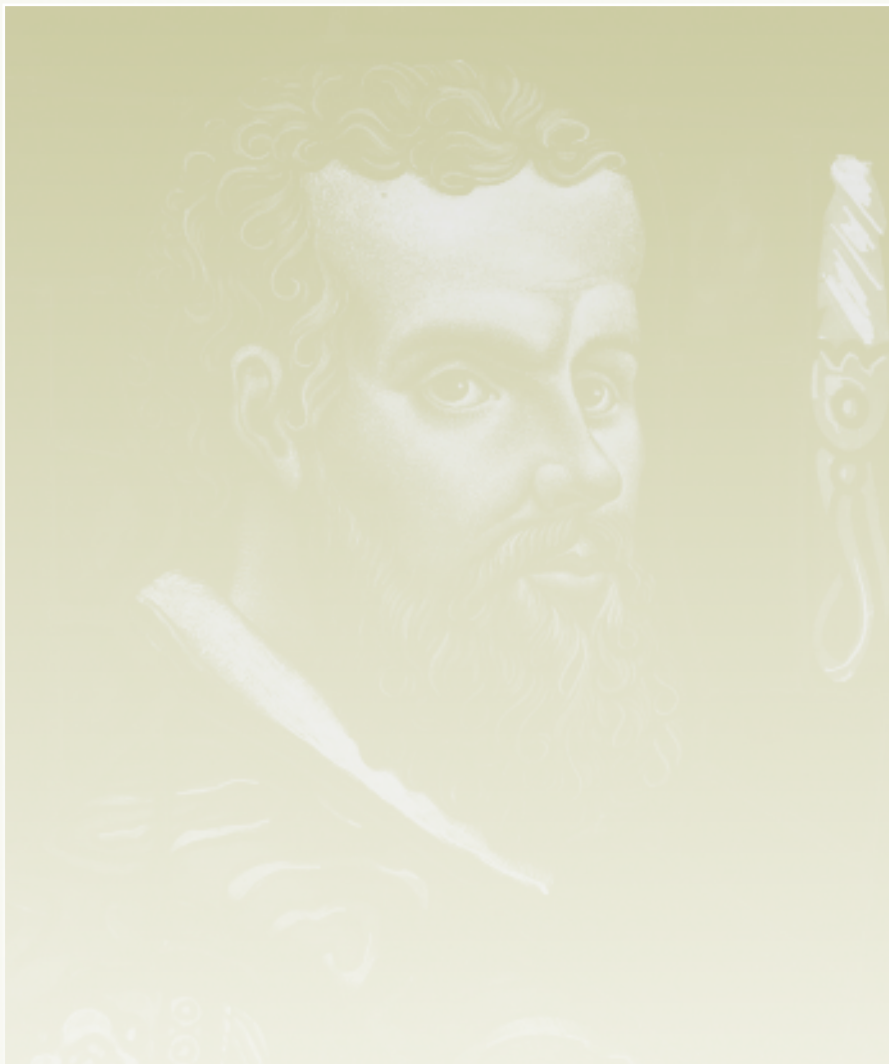
Email: info@vesaliusonline.be

Website: www.alumni-ontwikkelingssamenwerking-leuven.be

Bijdragen voor de actie "Medische Ontwikkelingshulp" zijn steeds welkom op rekening IBAN: BE80 4310 0585 0177 en BIC: KREDBEBB van "Ontwikkelingshulp Geneesheren en Apothekers-Alumni Leuven"

Meer info op www.alumni-ontwikkelingssamenwerking-leuven.be

Storting van minimum 40 euro zijn fiscaal aftrekbaar

Hoofdredactie: Chris Geens

Redactieraad: Chris Geens, Luc Missotten, Fons Verdonck, Jaak Jaeken, Anouk De Smet, Chris Mertens, Sonja Wuyts en Hilde Terclavers

Lay-out & druk: Drukkerij Van der Poorten - Leuven

Verantwoordelijke uitgever: Chris Geens, O&N2 – Campus Gasthuisberg
Herestraat 49 bus 400 – 3000 Leuven

COÖRDINATIE: VERENIGING VAN DE ALUMNI VAN DE FACULTEIT GENEESKUNDE VAN DE KU LEUVEN

O&N2, HERESTRAAT 49 BUS 400, B-3000 LEUVEN. TEL. +32 16 33 06 24 / +32 16 33 06 11

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER: O&N2 - C. GEENS, HERESTRAAT 49 BUS 400, B-3000 LEUVEN